

УДК 37.013:316.324

DOI: 10.31548/hspedagog2021.01.084

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ВІДКРИТОГО СУСПІЛЬСТВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Кіт М. О., аспірант кафедри соціальної філософії,
філософії освіти та освітньої політики

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

E-mail: kit-mi@ukr.net

Анотація. В статті розглядається демократизація освіти як ключовий напрям реформування освітньої галузі в Україні. Одним з ключових її аспектів є повноцінна інформатизація, що включає як технологічні, так і навчально-педагогічні, світоглядні, ціннісні, життєтворчі параметри. Ефективна демократизація та інформатизація навчально-виховного процесу дозволяють готувати людину до успішної самореалізації у відкритому соціумі сталого розвитку. Автор стверджує, що визначальними рисами нової моделі освіти є демократизація та інформатизація освітнього процесу, управлінська діяльність у цій сфері. Демократизація освіти насамперед спрямована на підвищення якості освітніх послуг, забезпечення гнучкості системи освіти. Підкреслюється, що демократизація освіти передбачає індивідуалізацію навчання – створення можливостей для кожного суб'єкта будувати власну спрямованість навчального процесу в рамках існуючих стандартів і забезпечувати впровадження окремих методів у навчальний процес. Зазначається, що інформатизація освіти в Україні передбачає такі етапи: оснащення навчальних закладів інформаційними технологіями, трансформація характеру освіти внаслідок розвитку інформації суспільства, поєднання переваг традиційної освіти з можливостями інформаційних технологій; створення єдиного інформаційного освітнього простору тощо. Автор доходить висновку, що роль філософії освіти для сталого розвитку стає особливо актуальною у зв'язку з необхідністю формування у громадян України глобального, планетарного, екологічно орієнтованого світогляду, спрямованого на подолання недоліків психології споживачів. Стверджується, що філософія виховання суспільства сталого розвитку людини орієнтує людину на цінності комфортного та безпечного існування, творчого та стабільного існування в умовах різних криз та небезпек.

Ключові слова: реформа освіти, демократизація, інформатизація, сталий розвиток, відкрите суспільство.

Актуальність. Сьогодні високої актуальності набуває вивчення теоретико-методологічних засад розвитку освіти на рубежі століть з огляду на ключові орієнтири, до яких має прагнути українська освітня система в своїх намаганнях вписатися в загальний цивілізаційний, культурно-глобалізаційний та інформаційно-технологічний дискурс. З філософської та освітньої точки зору, як засвідчує більшість напрацювань вітчизняних та зарубіжних дослідників, сучасна освіта має бути якомога більше

демократичною, неавторитарною, суб'єкт-суб'єктною, креативно-інноваційною. Але не менш важливими є й практичні прояви ефективності освітнього простору. Саме вони визначають, наскільки адекватно буде підготовлена до нових соціальних і технологічних реалій людина, що навчається. До таких проявів відносяться демократичність, відповідність запитам ринкової економіки, прагматизація, науко- і техніко-центричність, наскрізна інформатизація. Окрім того, особливої

актуальності набуває проблематика відповідності сучасного освітнього простору та його ефективності щодо підготовки молоді до оптимального входження в соціум, який буде функціонувати на принципах сталості та відкритості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвиток української освіти в її світоглядно-філософському, соціально-практичному, національно-будівничому, навчально-методологічному, організаційно-адміністративному вимірі є предметом дослідження багатьох науковців та вітчизняних філософсько-педагогічних шкіл. В контексті піднятої нами проблематики вагомими виявилися декілька концептуально-теоретичних напрямів. Так, з огляду на філософсько-освітню, освітологічну, педагогічно-світоглядну, а також соціально-філософську проблематику корисними для нашої роботи стали праці таких вчених і філософів, як В. Андрущенко, В. Береза, В. Бех, О. Висоцька, В. Горлинський, Т. Десятов, В. Кремень, В. Огнев'юк, Л. Маргуліна, В. Маслов, Я. Мельник, М. Михальченко, В. Молодиченко, Т. Сігіда, О. Співаковський, О. Якимчук та ін. Їх напрацювання допомогли вписати проблему розвитку української освіти в її регіонально-адміністративному аспекті в загальноцивілізаційний контекст.

Більш конкретизовано проблеми трансформації сучасної української освіти, побудови нової української школи, реформи освітньої системи держави розглядаються в працях таких дослідників, як С. Воронова, Л. Гриневич, Т. Грінченко, С. Довбенко, В. Зелюк, С. Левків, О. Локшина, О. Ляшенко, Л. Макаренко, І. Мусієнко, С. Прийма, Є. Рябенко, Ю. Семенюк, І. Силадій, Л. Тупичак, Л. Шелюк, М. Яцейко та ін.

Результати. На сьогоднішній день, цілком очевидно, що демократизація та інформатизація

освіти є основними контурами нової моделі освіти, що формується. Поняття демократизації освіти широке та неоднозначне. Демократичність повинна характеризувати як процес навчання та викладання, так і весь уклад повсякденного життя учнів і студентів. Не менше значення має присутність демократії в організації системи освіти в суспільстві в цілому (йдеться, насамперед, про автономність навчальних закладів) [11, с. 149–150].

Розглядаючи демократизацію освіти як фундаментальну ідею її подальшого розвитку, необхідно орієнтуватися на сутнісні ознаки системи освіти демократичного типу: 1) рівність членів суспільства у набутті освіти, тобто її доступність незалежно від соціального стану, статі, національної, релігійної, расової приналежності; 2) децентралізація шкільної системи, що означає, зокрема, право місцевих органів розпоряджатися фінансами і відбирати педагогічні кадри; 3) відкритість системи, що трактується як наступність всіх її ступенів; 4) право батьків та учнів на вибір навчального закладу; 5) організація навчального процесу при якій формується людина здатна вільно, творчо мислити і працювати [14, с. 51].

Разом з тим, демократизація освіти не є самоціллю, вона спрямована, в першу чергу, на підняття якості освітніх послуг, забезпечення всебічної гнучкості системи освіти.

На переконання фахівців, демократизація є сьогодні ключовою проблемою освітніх реформ та механізмів забезпечення якісної освіти. Усі зміни, які ми спостерігаємо у вітчизняному освітньому просторі, підпорядковані єдиній меті – підвищенню якості освіти. Означена проблема ніколи не знімалася з порядку денного, однак у сучасних умовах вона постала надзвичайно

гостро. Якість – це основний результативний чинник освіти, міра досягнення поставлених в освіті цілей та завдань, а також міра задоволеності очікувань різних учасників процесу освіти від наданих освітніми установами освітніх послуг [2, с. 171–172].

Демократизація закладу освіти передбачає обов'язкову демократизацію управлінської діяльності його керівників, педагогічного та учнівського колективів, формування демократичного стилю керівництва, наявність та ефективність функціонування колегіальних органів управління, учнівського самоврядування, співробітництва, співтовариства. У прикладному плані демократизація управління закладом освіти включає такі напрями: делегування певної частини прав і повноважень адміністрації таким громадсько-демократичним структурам, як педагогічна рада, методичні об'єднання, учнівське самоврядування; забезпечення виборності та звітності цих управлінських структур; уміле та максимальне використання творчого потенціалу керівників шкіл, учителів, учнів, батьків і широкої громадськості [7, с. 399].

Конкретизуючи особливості демократизації системи освіти у контексті реформування вищої освіти, фахівців зауважують, що не можна зводити демократизацію освіти лише до її формально-правових аспектів, тобто до законодавчо проголошеного права участі академічної громадськості в управлінні системою вищої освіти. Реальна демократизація вищої освіти означає, що кожна людина повинна мати у своєму розпорядженні економічні можливості здійснення свого права на вищу освіту, але й цим не вичерпується демократизація освіти. Вона передбачає високу якість навчання в

усіх типах вищих навчальних закладів, відповідність освітніх програм сучасному рівню науки і техніки, вимогам сучасного життя [9, с. 270].

Також демократизація освіти передбачає індивідуалізацію навчання – створення можливостей для кожного суб'єкта побудувати власну траєкторію навчального процесу в рамках існуючих стандартів та забезпечення реалізації індивідуальних методик у навчально-виховному процесі закладами освіти й окремими педагогічними працівниками.

У цілому, на нашу думку, демократизація освіти не повинна призвести до розмивання науково-педагогічних традицій, що склалися в українському суспільстві. Даний процес передбачає розширення можливостей всіх суб'єктів освітнього простору, спрощення бюрократичних процедур та врахування національної специфіки у розбудові сучасної моделі вітчизняної освіти.

Як зазначає, І. Силадій вкрай важливо, щоб демократизація педагогічної діяльності базувалась на культурно-історичних, цивілізаційних, освітнянських традиціях конкретного народу не руйнувала позитивні напрацювання попередніх поколінь. З точки зору даного дослідника, розробляючи власну методику навчання та виховання педагог має творчо поєднувати традиції та інновації, використовувати надану йому свободу для пошуку нових підходів ретрансляції знань та цінностей [12, с. 240].

Демократизація освіти у сучасних умовах неможлива без інформатизації навчального процесу, управлінської діяльності у освітній сфері, оскільки саме новітні інформаційні технології забезпечують вільний доступ учнів (студентів) до різноманітних баз даних, являють собою ключовий елемент дистанційної освіти, сприяють самоосвіті та пошуку нових знань.

Інформатизація освіти є головним напрямом її сучасної модернізації і підвищення якості. З іншого боку, інформатизація постає серцевиною сучасного інноваційного управління освітою. Для ефективного здійснення цього процесу необхідний цілеспрямований вплив системи управління на всі сфери освіти та більш широке застосування у ньому нових інформаційних технологій. Це відповідатиме актуальним загальносвітовим тенденціям розвитку – і не тільки інформатизації, але й глобалізації, гуманізації, демократизації [8, с. 116]

Вирішення завдань інформатизації освіти спрямоване на зміну освітньої практики, що викликано загальним інформаційним бумом, зміною цілей і змісту освіти, та припускає декілька напрямів, значущість яких посилюється через розвиток інформаційного суспільства як такого. Перший напрям визначається тенденцією розширення сфери використання всіх інформаційних технологій, застосування яких стає нормою у всіх сферах людської діяльності, що обумовлює становлення навчальних дисциплін, які забезпечують підготовку студентів у галузі інформатики та інформаційних технологій – формування у них цілісної інформаційної культури. Другий напрям пов'язаний з філософським переосмисленням ролі інформації в розвитку природи і суспільства, зростанням розуміння загальнонаукового значення системно-інформаційного, еволюційно-синергетичного підходів як фундаментальних методів наукового пізнання. Інформатика перетворюється з суто технічної дисципліни про методи і засоби обробки інформації за допомогою комп'ютера на фундаментальну науку про інформацію та інформаційні процеси не тільки в технічних

системах, але й в природі і суспільстві, що припускає гуманітарний, світоглядний погляд на інформатику, визначення її як метапредмета в змісті освіти. Третій напрям обумовлений інтеграцією інформаційних технологій у навчання як нового інструменту інформаційно-педагогічної діяльності, що забезпечує можливості реалізації міждисциплінарного підходу в освіті, зближення природничо-наукового і гуманітарного знання, фундаменталізації освіти і відновлення її цілісності. Четвертий напрям пов'язаний з глибоким впливом на мету і зміст освіти процесів інформатизації суспільства, що призводять до все більшої зміни способу життя людини, – необхідно виробити якісно нову модель підготовки членів інформаційного суспільства, для яких здатність до людських комунікацій, активне оволодіння науковою картиною світу, швидка і гнучка зміна своїх функцій в праці, толерантність, відповідальна громадянська позиція і розвинена планетарна свідомість стануть життєвими домінантами [6, с. 119–120].

Вочевидь, вкрай важливо для інформатизації освітньої галузі України не тільки комунікаційно-комп'ютерне оснащення освітніх закладів, а й розробка та системне впровадження вітчизняного програмного продукту, підготовка викладачів та учнів для його використання у навчальному процесі.

Продовжуючи дану логіку, В. Биков, О. Спірін та О. Пінчук стверджують, що інформаційно-освітнє середовище має формуватися на нових технологіях і забезпечувати навчально-виховний процес електронними підручниками (ЕП), електронними навчально-методичними комплексами з відповідних предметів, переліком та настановами із застосування різноманітних веб- та хмарних

сервісів, широкосмуговим Інтернетом, а також створювати умови: для запровадження педагогічно виважених моделей навчання; використання хмаро і мобільно орієнтованих навчальних середовищ для формування ключових компетентностей та життєвих навичок учнів; використання різноманітних віртуальних та дослідних лабораторій; для розкриття особистих здібностей учнів, моніторингу особистісних та навчальних досягнень; для врахування власних потреб інформатизації кожного навчального закладу. Важливо забезпечити формування і розвиток навичок тих, хто навчається, щодо здоров'я збережувального використання засобів ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій), зокрема шляхом упровадження відповідних просвітницьких заходів. Варто наголосити на актуальності досліджень щодо основ використання інформаційно-комунікаційних технологій в умовах розвитку інклюзивної освіти, забезпечення комп'ютерно-орієнтованої підтримки навчання дітей з особливими потребами [3, с. 193].

Таким чином, впровадження у освітній простір України нових інформаційних технологій є об'єктивним процесом. Однак вони не повинні використовуватися педагогами бездумно, оскільки жодну з технологій не можна вважати універсальною, оскільки кожна з них в різних ситуаціях дає різні результати і це необхідно враховувати при їх виборі. Вчитель має готувати людину, органічно адаптовану до життя у світі багатоманітних зв'язків – від контактів із найближчим оточенням до глобальних зв'язків. Середовище електронного навчання – це освітній простір, у якому відбувається формування якостей і вмінь, необхідних сучасній людині XXI століття, таких, як медіаграмотність,

критичне мислення, здатність до вирішення творчих завдань, уміння мислити глобально, готовність працювати в команді, громадянська свідомість [1, с. 134].

Можна стверджувати, що демократизація та інформатизація освіти є невід'ємними складовими освітньої вітчизняної моделі, що формується. Процеси інформатизації та демократизації взаємообумовлюють один одний та об'єктивно сприяють переформатуванню освітнього простору нашої країни. Дані тенденції безпосередньо пов'язані із тим, що загалом система освіти у демократичній країні ідейно спирається на філософію освіти відкритого суспільства (суспільства сталого людського розвитку), що є також головним орієнтиром модернізації української освіти на рубежі століть.

Сьогодні сталий розвиток є базовою моделлю і уособленням суспільства загального благополуччя. Поряд із тим, що структурно-інституційна сутність сталого розвитку багатокomпонентна, в якій важливу роль відіграють економічна і екологічна компоненти, соціальний контекст сталого розвитку є чи не найвизначальнішим. Концепція сталого розвитку, передусім, соціально орієнтована. Оскільки покликана створити нормальні (розумні) умови для розвитку і відтворення людини у теперішній час і у майбутньому. Для створення суспільства сталого розвитку необхідно сформуванню, передусім, умови для соціальної рівності і рівноправного суспільного устрою. Необхідна справедлива суспільна організація системи соціальних відносин на всіх рівнях упорядкування людського буття. Без справедливого розподілу ресурсів між членами людського суспільства сталий розвиток неможливий [10, с. 68].

Роль системи освіти у формуванні суспільства сталого розвитку є визначальною, оскільки вона закладає систему цінностей майбутніх громадян. Відповідно така система цінностей має бути антропоцентричною та гуманістичною за своїм характером. На думку фахівців, освіта для сталого розвитку – це форма освітньої діяльності, спрямованої на впровадження ідей, принципів та цінностей сталого розвитку у навчання та виховання з метою формування культури ощадливого та відповідального відношення до природного та соціального оточення. Це сучасний підхід до організації навчального процесу, який включає інформування членів суспільства про основні проблеми сталого розвитку, формування світогляду, що базується на засадах сталості, переорієнтацію навчання з передачі знань на встановлення діалогу [5, с. 21].

У свою чергу, зміст освіти сталого розвитку за своєю суттю є міжпредметним і ціннісноорієнтованим. Він пов'язаний з ключовими темами сталого розвитку: зменшення масштабів бідності; громадянськість, мир, етичність; відповідальність у глобальному та локальному контексті; демократія й управління; справедливість і безпека; права людини; охорона здоров'я; рівність статей; культурне різноманіття; розвиток сільських і міських районів; економіка, структура виробництва та споживання; корпоративна відповідальність; охорона довкілля; управління природними ресурсами; біологічне та ландшафтне різноманіття [13, с. 22].

Безсумнівно, філософія освіти сталого розвитку орієнтує людину на комплексне сприйняття як локальних, так і глобальних проблем, закладає підґрунтя системного мислення. З точки зору науковців, роль філософії освіти сталого розвитку набуває

особливої актуальності у зв'язку з необхідністю формувати у громадян України глобального, планетарного, екологічно орієнтованого світогляду, спрямованого на подолання вад споживацької психології.

Філософія освіти суспільства сталого людського розвитку у сучасних умовах передбачає навчання людини протягом всього життя, що детерміновано постійним збільшенням нової інформації та знань необхідних для існування людини та людства. В цьому сенсі неперервна освіта, на думку Т. Десятова, має стати пріоритетним і провідним напрямом у стратегії, якій належить визначити нову освітню парадигму. Її прогресивність та пріоритетність сьогодні незаперечна, ідея неперервної освіти припускає радикальне переосмислення концепції сучасної освіти, перебудову її системи (структури, форм, змісту, методів та ін.), залучення до освітньо-виховного процесу нових джерел і ресурсів. Адже безпрецедентно стрімке зростання наукових знань, швидке оновлення сучасної техніки, що лежить в основі матеріального способу виробництва, поява нових технологій, ускладнення, диверсифікованість соціальних ролей, тобто, високий темп морального старіння знань і техніки зробили неможливим обмеження освіти певним, заздалегідь визначеним віком чи терміном, а тим більше рівнем. Це одна із суттєвих сучасних ознак неперервної освіти. Справді, щоб людина могла повноцінно функціонувати в сучасному суспільстві, яке надзвичайно швидко ускладнюється, вона повинна постійно поповнювати і поглиблювати свої знання, розширювати кругозір і брати участь у справах суспільства, цілеспрямовано й активно займатися самовихованням. Тому необхідно дати можливість усім членам суспільства (незалежно від віку, статі, соціального походження, становища інших

факторів) у будь-який зручний для них час і в зручній формі підвищувати свій освітньо-кваліфікаційний і культурний рівень. Для цього повинні бути задіяні всі наявні освітньо-виховні джерела і ресурси суспільства. Це не тільки збільшить масштаби освіти, але й додасть їй нової якості [4, с. 16–17]. Виходячи з вищенаведеного, можна констатувати, що модернізована вітчизняна система освіти повинна створити всі належні умови для неперервного здобуття знань громадянами.

Мета. складає всебічний аналіз феноменів демократизації та інформатизації освіти в контексті реформування вітчизняної освітньої галузі та вивчення впливу демократизаційно-інформатизаційних тенденцій на ефективність підготовки молодих людей як суб'єктів розвитку відкритого суспільства сталого розвитку.

Методи. Аналіз, синтез, узагальнення.

Результати. Визначальними рисами нової моделі освіти є демократизація та інформатизація навчально-виховного процесу, управлінської діяльності в даній сфері. Демократизація освіти спрямована, в першу чергу, на підняття якості освітніх послуг, забезпечення всебічної гнучкості системи освіти. Також, демократизація освіти передбачає індивідуалізацію навчання – створення можливостей для кожного суб'єкта побудувати власну траєкторію навчального процесу в рамках існуючих стандартів та забезпечення реалізації індивідуальних методик у навчально-виховному процесі. У свою чергу інформатизації освіти в Україні передбачає наступні кроки: оснащення освітніх закладів засобами інформаційних технологій; трансформацію характеру освіти внаслідок розвитку інформатизації суспільства, об'єднання переваг традиційної освіти з можливостями

інформаційних технологій; створення єдиного інформаційного освітнього простору тощо.

Висновки і перспективи.

Загалом, головним орієнтиром модернізації української освіти на рубежі століть має бути філософія освіти суспільства сталого людського розвитку. Роль філософії освіти сталого розвитку набуває особливої актуальності у зв'язку з необхідністю формувати у громадян України глобального, планетарного, екологічно орієнтованого світогляду, спрямованого на подолання вад споживацької психології. Філософія освіти суспільства сталого людського розвитку орієнтує людину на цінності комфортного та безпечного існування, творчого та стабільного буття в умовах різноманітних криз й небезпек.

Список використаних джерел

1. Атаманчук Ю. Вплив інформаційних технологій, які використовуються в освітньому процесі на якість підготовки фахівців. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2018. Вип. 17. С. 127-134.
2. Бех В. П. Філософія соціального мира: монографія. Запорозьке: ТанDEM-У, 1999. 284 с.
3. Биков В. Ю. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти / В.Ю. Биков, О.М. Спірін, О.П. Пінчук та ін. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України)*. 2017. С. 191-198.
4. Десятов Т. Філософські засади неперервної освіти. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2011. № 2. С. 6-17.
5. Крамаренко А. Ідеї освіти для сталого розвитку як основні орієнтири процесу формування екологоорієнтованого фахівця початкової освіти. *Молодь і ринок*. 2015. № 5. С. 19-23.

6. Макаренко Л. Л. Інформатизація освіти як пріоритетний напрям модернізації освіти в умовах інформаційного суспільства. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2013. Випуск 43. С. 118-125.

7. Маргуліна Л. В. Демократизація освіти: український історичний досвід і сучасність. *Гілея: науковий вісник: зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, УАН, К., 2011. Вип. 43. С. 397-404.*

8. Мойко О. Інформатизація освіти та проблеми впровадження в освіту інформаційних технологій. *Молодь і ринок. 2011. № 5. С. 115-118.*

9. Мусієнко І. І. Соціально орієнтована модель державного управління освітою як чинник посилення ефективності національної безпеки України. *Теорія та практика державного управління. 2012. Вип. 3. С. 268-276.*

10. Нерсесян Г. А. Сталий розвиток починається в головах людей: соціально-філософські аспекти інтерпретації поняття. *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право. 2013. № 4. С. 68-75.*

11. Рябенко Є. М. Демократизація вищої освіти в дискурсі формування соціальної держави в Україні. *Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. К.: ВІР УАН, 2010. Вип. 35. С. 148–155.*

12. Силадій І. М. Демократизація освіти як свобода вибору моделі освітнього процесу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7 : Релігієзнавство. Культурологія. Філософія : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 38(51). С. 235-241.*

13. Сігіда Т. В. Реалізація принципів освіти для сталого розвитку в практиці українських шкіл. *Постметодика. 2012. №5(108). С. 20-25.*

14. Яцейко М. Г. Демократизація управління в системі вищої освіти: становлення та розвиток. *Вища освіта України. 2007. №1. С.50–59.*

References

1. Atamanchuk Yu. (2018). Vplyv informatsiinykh tekhnolohii, yaki vykorystovuiutsia v osvithomu protsesi na yakist pidhotovky fakhivtsiv. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. Vyp. 17. P. 127-134.*

2. Bekh V. P. Fylosofyia sotsyalnoho myra: monografija. Zaporozhe: Tandem-U, 1999. 284.

3. Bykov V. Yu. (2017). Problemy ta zavrannia suchasnoho etapu informatyzatsii osvity / V.Yu. Bykov, O. M. Spirin, O.P. Pinchuk. *Naukove zabezpechennia rozvytku osvity v Ukraini: aktualni problemy teorii i praktyky (do 25-richchia NAPN Ukrainy). P 191-198.*

4. Desiatov T. (2011). Filosofski zasady nepererвної osvity. *Porivnialna profesiina pedahohika. № 2. P. 6-17.*

5. Kramarenko A. (2015). Idei osvity dlia staloho rovytku yak osnovni oriientyry protsesu fomuvannia ekolohoorientovanoho fakhivtsia pochatkovoї osvity. *Molod i rynok. № 5. P. 19-23.*

6. Makarenko L. L. (2013). Informatyzatsiia osvity yak priorytetnyi napriam modernizatsii osvity v umovakh informatsiinoho suspilstva. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy. Vypusk 43. P. 118-125.*

7. Marhulina L. V. (2011). Demokratyzatsiia osvity: ukrainskyi istorychnyi dosvid i suchasnist. *Hileia: naukovyi visnyk: zb. nauk. pr. / Nats.*

ped. un-t im. M. P. Drahomanova, K., Vyp. 43. P. 397-404.

8. Moiko O. (2011).

Informatyzatsiia osvity ta problemy vprovadzhennia v osvitu informatyinykh tekhnolohii. Molod i rynek. № 5. P.115-118.

9. Musiienko I.I. (2012). Sotsialno oriientovana model derzhavnoho upravlinnia osvitoiu yak chynnyk posylennia efektyvnosti natsionalnoi bezpeky Ukrainy. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. Vyp. 3. P. 268-276.

10. Nersesian H. A. (2013). Stalyi rozvytok pochynaietsia v holovakh liudei: sotsialno-filosofski aspekty interpretatsii poniattia. Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. № 4. P. 68-75.

11. Riabenko Ye. M. (2010). Demokratyzatsiia vyshchoi osvity v

dyskursi formuvannia sotsialnoi derzhavy v Ukraini / Ye. M. Riabenko // Hileia: naukovyi visnyk: zb. nauk. prats. – K.: VIR UAN, Vyp. 35. P. 148-155.

12. Syladii I. M. (2017).

Demokratyzatsiia osvity yak svoboda vyboru modeli osvitnoho protsesu. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriia 7 : Relihiieznavstvo. Kulturolohiiia. Filosofiia: zb. nauk. prats. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, Vyp. 38(51). P.235-241.

13. Sihida T. V. (2012).

Realizatsiia pryntsyypiv osvity dlia staloho rozvytku v praktytsi ukraïnskykh shkil. Postmetodyka. №5(108). P 20-25.

14. Yatseiko M. N. (2007).

Demokratyzatsiia upravlinnia v systemi vyshchoi osvity: stanovlennia ta rozvytok. Vyshcha osvita Ukrainy. №1. P. 50-59.

DEMOCRATIZATION AND INFORMATIZATION OF EDUCATION AS A MEANS OF FORMING THE SUBJECTS OF AN OPEN SOCIETY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Kit M. O.

Abstract. *Democratization of education is considered as a key direction of reforming the education sector in Ukraine. One of its key aspects is full-fledged informatization, which includes both technological and educational, ideological, value, life-creating parameters. Effective democratization and informatization of the educational process allow to prepare a person for successful self-realization in an open society of sustainable development.*

The defining features of the new model of education are the democratization and informatization of the educational process, management activities in this sphere. Democratization of education is aimed primarily at raising the quality of educational services, ensuring comprehensive flexibility of the education system. Also, the democratization of education involves the individualization of learning – creating opportunities for each subject to build their own direction of the educational process within existing standards and ensure the implementation of individual methods in the educational process. In turn, the informatization of education in Ukraine involves the following steps: equipping educational institutions with information technology; transformation of the nature of education due to the development of informatization of society, combining the benefits of traditional education with the possibilities of information technology; creation of a single information educational space, etc.

It is emphasized that the main guideline for the modernization of Ukrainian education at the turn of the century should be the philosophy of education of a society of sustainable human development. The role of the philosophy of education for sustainable development becomes especially relevant in connection with the need to form in the citizens of Ukraine a global, planetary, environmentally oriented worldview aimed at overcoming the shortcomings of consumer psychology. The philosophy of education of the society of sustainable human development orients the person on values of comfortable and safe existence, creative and stable existence in the conditions of various crises and dangers.

Key words: *education reform, democratization, informatization, sustainable development, open society.*